

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

§ 49

Valtuustoaloite Hiilineutraali kaupunki 2030 -tavoitevuoden siirtämiseksi vuoteen 2050 - Aarne Raevaara ym

TRE:8111/11.00.01/2021

Valmistelija / lisätiedot:
Kari Kankaala

Valmistelijan yhteystiedot

Ympäristö- ja kehitysjohtaja Kari Kankaala, puh. 050 351 3020, etunimi.sukunimi@tampere.fi

Lisätietoja päätöksestä

Hallintosihteeri Jonna Koivumäki, puh. 040 124 1626, etunimi.sukunimi@tampere.fi

Päätös

Asia jätettiin pöydälle.

Esittelijä: Mikko Nurminen, Johtaja

Päätösehdotus

Esitetään kaupunginhallitukselle ja edelleen valtuuston päätettäväksi:

Aarne Raevaaran ym. valtuustoaloite ja siihen annettu lausunto merkitään tiedoksi.

Aloite ei anna aihetta muihin toimenpiteisiin.

Kokouskäsitely

Joakim Vigelius ehdotti, että asia jätetään pöydälle. Aleksi Jäntti kannatti ehdotusta.

Lautakunta päätti yksimielisesti, että asia jätetään pöydälle.

Perustelut

Valtuutettu Aarne Raevaara ym. ovat tehneet 22.11.2021 valtuustoaloitteen, jossa esitetään kaupungin hiilineutraalisuuden saavuttamisen tavoitevuoden siirtämistä vuodesta 2030 vuoteen 2050.

Raevaaran ym. valtuustoaloite toisaalta kehottaa kestävyys- ja vastuunkantoon ilmastosta ja toisaalta siinä esitetään hiilineutraalisuuteen tähtäävän tavoitevuoden siirtämistä. Aloitteessa peräänkuulutetaan kattavampaa sosiaalisten ja taloudellisten vaikutusten arviointia Hiilineutraali Tampere 2030 -tiekartan yhteydessä. Lisäksi siinä tuodaan esiin kulutuksen ja materiaalien käytön päästötietojen puute kaupungin ohjelmassa.

Raevaaran ym. aloitteessa nostetaan esiin ilmastonmuutoksen hillinnän lisäkustannukset suomalaisille muun muassa päästökaupan, verotuksen

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

ja muiden uusien maksujen kautta. Nämä ovat kuitenkin kansallisia tai EU-tasoisia ohjauskeinoja, joita Tampereen kaupunki ei pysty omilla toimillaan muuttamaan.

Kaupungin hiilineutraalisuuteen tähtäävät linjaukset koskevat erityisesti kaupunkiorganisaatiota ja konserniyhtiöitä. Konserniyhtiöt etenevät ilmastotoimissaan omien hallitustensa päätösten mukaisesti ja omia liiketoiminnallisia tavoitteitaan toteuttaen. Edelläkävijöitä ilmastomuutoksen hillinnän mukaisessa toiminnassa ovat esimerkiksi Tampere-talo Oy, Tampereen Särkänniemi Oy sekä Tampereen Sähkölaitos Oy.

Tampereen Sähkölaitoksen investoinnit uusiutuvaan energiaan ovat olleet tähän mennessä merkittävässä roolissa Tampereen päästövähennyksistä. Ne ovat myös auttaneet pitämään kaukolämmön hinnan kurissa. Ilman näitä investointeja kansalliset maakaasun veronkorotukset, EU:n päästökaupan hinnannousu ja viimeaikainen globaali maakaasun hinnannousu olisivat aiheuttaneet merkittäviä korotuspaineita kaukolämmön hintaan. Tämänhetkinen sähkön korkea hinta johtuu Euroopan laajuisesta energiakriisistä.

Tampereen kaupungin elinkeinoyksiköllä, Business Tampereella tai Tampereen kauppakamarilla ei ole tiedossa, että kaupungin hiilineutraalisuustavoite olisi vaikuttanut yritysten sijoittumiseen Tampereelle. Päinvastoin monilla yrityksillä on itsellään paljon Tampereen kaupunkia kovemmat ympäristötavoitteet. Vihreän siirtymän kautta on kuitenkin mahdollista luoda myös Tampereelle uutta liiketoimintaa ja työllisyyttä, minkä vuoksi kaupungin voi olla kannattavaa luoda potentiaalisille yrityksille eteenpäin katsova ympäristö, jossa luodaan mahdollisuuksia uusien kokeilujen ja ajatuksien toteuttamiselle. Mitä puhtaampaa energiaa ja liikennettä Tampereella on tarjolla, sitä pienempi hiilijalanjälki on automaattisesti myös tänne sijoittuvien yritysten tuotteilla ja palveluilla. Monet, etenkin vientiyritykset, pitävät pientä hiilijalanjälkeä kilpailuetuna.

Raevaaran ym. mukaan Suomen ja Tampereen ilmastotoimenpiteillä ei ole merkitystä ja ne ainoastaan kurjistavat suomalaisia. Suomalaisten kasvihuonekaasupäästöt henkeä kohti ns. tuotantoperusteisesti laskettuna ovat kuitenkin merkittävät, Euroopan kymmenen ja maailman viidenkymmenen suurimman joukossa. Kun päästöt lasketaan ns. kulutusperusteisesti, eli huomioidaan valtuustoaloitteessakin huolestuttanut muualla tuotettujen tavaroiden päästöt, on suomalaisten hiilijalanjälki yhä suurempi. Raevaara ym. huomauttavat oikein, että kaupungin hiilineutraalisuus-tiekartassa ei ole kattavasti esitetty kulutuksen ja materiaalien käytön päästötietoja, mutta niitä on selvitetty tiekartan julkaisun jälkeen ja tulevat esiin tiekartan päivityksessä kuluvana vuonna.

On totta, että Suomi – Tampereesta puhumattakaan – on vain pieni osa maapallon väestöstä. Yksittäisenä toimijana sen toimet ovat niin ikään

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

globaalissa mittakaavassa pieniä. Tämä on kuitenkin klassinen esimerkki ns. "yhteismaan ongelmasta". Ilmaston muutoksen hillinnän tapauksessa se tarkoittaa sitä, että koska päästövähennysten hyödyt koituvat suurelta osin oman valtion rajojen ulkopuolelle, jokaisella valtiolla on kannustin olla tekemättä itse mitään, ja hyötyä näin vapaamatkustajana muiden valtioiden päästövähennyksistä. Tätä epäedullista ja globaalisti haitallista, sekä lopulta myös jokaista valtiota, kaupunkia ja yksilöä haitallisesti ja kalliisti kohtelevan toiminnan ehkäisemiseksi luotiin oikeudellisesti sitova kansainvälinen Pariisin ilmastosopimus, jossa valtiot ovat sitoutuneet päästövähennyksiin.

Yleisesti ilmastotoimenpiteillä arvioidaan olevan myönteisiä taloudellisia vaikutuksia, kun niillä ehkäistään mittavia ja kalliita, osin peruuttamattomia ja ennalta-arvaamattomia vaikutuksia yhteiskuntaan ja kun niihin ryhdytään ajoissa. Ilmastotoimenpiteiden suorina kustannuksina on esitetty keskeisiltä osin Kestävä Tampere 2030 -tiekartassa. Tiekartta päivitetään vuoden 2022 aikana, jolloin myös nämä luvut täydentyvät entisestään. Osalle tiekarttatoimenpiteistä on myös esitetty yksityiskohtaisempia laskelmia, jotka osoittavatkin etenkin energiatehokkuusinvestointien kannattavuutta päästövähennystoimina niistä syntyvien kustannussäästöjen vuoksi. Kaupungin kannattaa tehdä tehokasta ilmastotyötä, minkä vuoksi etenkin elinkaarikustannuksiltaan kustannustehokkaimmat toimet kannattaa toteuttaa pikimmiten. Yksittäisten toimenpiteiden toteutuksesta päätetään tavanomaisessa järjestyksessä joko viranhaltijapäätöksin tai luottamuseläimessä. Hyvään valmisteluun kuuluu, että päätöksentekijälle esitellään vaihtoehtoisia toteutustapoja. Merkittävimmät hiilineutraalisuustoimet euromäärineen esitetään vuosittain talousarvion ilmastobudjettiosiossa ja niiden toteuma raportoidaan tilinpäätöksessä. Samassa yhteydessä seurataan myös kaupunkitasoisten päästöjen kehitystä ja asetetaan niille välitavoitteet.

Kuntalaisten osalta kaupungin keskeinen rooli on ennen kaikkea luoda asukkaille puitteet, joissa on mahdollista elää ilmastokestävää arkea, sekä kannustaa kohti ilmastoystävällistä toimintaa siihen ketään kuitenkaan pakottamatta. Tiekartan toimet eivät kurjista kaupunkilaisten elämää, vaan pyrkivät luomaan kestävästä kaupunkiympäristöstä, jossa asukkaat voivat arjessaan tehdä samoja asioita kuin ennenkin mutta vähäpäästöisemmin. Ilmastotoimilla on päästöjen vähentämisen lisäksi usein myös muita myönteisiä vaikutuksia ihmisten hyvinvointiin. Esimerkiksi kestävä liikunnan lisääntyminen aikaansaa myönteisiä terveys- ja viihtyvyyttävaikutuksia, kun kävely ja pyöräily lisäävät väestön fyysistä aktiivisuutta ja ajoneuvosuoritteiden vähentyminen vähentää katupölypäästöjä.

Ilmastomuutoksen on kuvailtu olevan kaikkien aikojen suurin markkinahäiriö, ja se aiheuttaa merkittäviä ja laaja-alaisia vaikutuksia talouteen ja yhteiskuntaan, kun toimialojen on sopeuduttava uuteen tilanteeseen. Parhailaan lausunnolla olevassa valtioneuvoston

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

Keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelmassa todetaan, että ilmastopolitiikan taloudelliset vaikutukset syntyvät etenkin tarvittavista energiateknologian lisäinvestoinneista sekä esimerkiksi tuotantoprosessien energiatehokkuuden lisäämisestä ja liikenteen sähköistymisestä. Samalla investoinnit uudistavat ja tehostavat talouden tuotanto- ja kulutusrakenteita, ja kasvattavat kansantuotetta aina 2030-luvulle asti. Lyhyellä aikavälillä vienti ja kotitalouksien kulutus laskevat, mutta pidemmällä aikavälillä energia- ja materiaalitehokkaamman teknologian katsotaan mahdollistavan viennin elpymisen ja talouden vaurastumisen. Etenkin jalostukseen ja alkutuotantoon arvioidaan syntyvän ilmastotoimien seurauksena tulevana vuosikymmeninä merkittävästi uusia työpaikkoja, mutta vastaavasti palveluiden osalta työpaikkoja arvioidaan poistuvan.

Kotitalouksille kohdistuvien kustannusten vaikutus ihmisten hyvinvointiin voi olla merkittävämpää vähemmän kuluttaville pienituloisille kuin enemmän kuluttaville suurituloisille. Oikeudenmukaisen siirtymän varmistaminen vaatineekin uutta pohdintaa tuissa ja tulonsiirroissa kansallisella tasolla. Tampereen kaupunki pyrkii osaltaan edistämään oikeudenmukaista siirtymää vuonna 2022 alkavassa Hiilineutraalit teot - ohjelmassa. Sen tavoitteena on kehittää ja ehdottaa kuntalaisille heidän elämäntilanteensa, varallisuutensa ja asuinpaikkansa huomioivia sopivia ja vaikuttavia toimia ilmastomuutoksen hillitsemiseksi.

Tampereen kaupunki on tehnyt ilmastotyötä pitkään ja on viemässä kaupunkia kohti hiilineutraaliutta. Raevaaran ym. valtuustoaloite ei anna aihetta siirtää hiilineutraalisuuden tavoitevuotta vuoteen 2050.

Viikkoa ennen Raevaaran ym. jättämää aloitetta Tampereen kaupunginvaltuusto hyväksyi kokouksessaan 15.11.2021 uuden kaupunkistrategian, jossa hiilineutraaliuden tavoitevuosi 2030 vahvistettiin uudelleen.

Tiedoksi

kh

Liitteet

1 Valtuustoaloite

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

Muutoksenhakukielto

§49

Muutoksenhakukielto

Oikaisuvaatimusta tai kunnallisvalitusta ei saa tehdä päätöksestä, joka koskee:

-vain valmistelua tai täytäntöönpanoa (KuntaL 136 §)

-virka- tai työsopimuksen tulkintaa tai soveltamista ja viranhaltija on jäsenenä viranhaltijayhdistyksessä, jolla on oikeus panna asia vireille työtuomioistuimessa (KVhl 50 § 2 mom.)

-etuosto-oikeuden käyttämättä jättämistä (EtuostoL 22 §)